

Издаје сваког
четвртка у недјељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног гласила“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Срби занатлије.

Ми живимо у доба, кад могу успијевати само они који су врло јаки. Данас ћеш сам за се, ако ти је малена снага, слабо проћи и тешко прокопсати. Јер нећеш моћи надметати се с онима којима је снага силна, ни одољети им.

У старо доба били су највећи богаташи људи који су имали који десетак милиона круна. Сад се такви у великом свијету рачунају у људе имућне, али не врло богате. Данас су врло богати они којима се иметак броји на милијарде (хиљаде милиона), који годишње имаду чистог прихода по неколико десетака милиона.

И с онима старинским богаташима: трговцима, банкарима и фабрикантима било је тешко борити се човјеку саму и без иметка икаква, без капитала. А шта ћемо текар данас да кажемо о том?

Али, не морају зато малени пропасти. Имају малени једно средство, којим се могу одбранити, па помоћу њега и надметати се са силнима. То је **удруживање**.

Узмимо један примјер из нашег српског живота. Многи наш ратар доље у Сријему, Бачкој и Банату нема доста своје земље. Спахије имају земље много, па је дају у закуп. Али они воле, да имају мање бриге и посла, па воле да је даду у закуп сву уједно. Но гдје би сиромашни ратар могао узети цијело имање у закуп. Њему треба неколико јутара само. Шта је онда бивало? Нашао се жидов или ма ко други, ко може лакше до новца или га има сам, па узме од спахије цијело имање у закуп и онда га дијели међу ратаре на мање комаде. Код тога дабогме заслужи на сваком јутру лијеп новац. Плати му га ратар.

Али пазите, како се преврнуо лист, откад су поникле српске земљорадничке задруге. У задругу се удружи више ратара, људи ваљаних. Они имају ослонац на свој Савез и добију кредита. Један ратар није могао узети у закуп цијело веће имање. Али задруга једна или њих више могу, јер могу доћи до новца. И сад задруге узимају од спахија читаво имања за неколико хиљада круна закупнине годишње. Сад ратар директно од спахије закупи земљу и

добије је још јефтиније, јер отпада зарада онога посредника, онога што закупи од спахије, па онда на мање дијели ратарима.

Удружени ратари могу се надметати с богаташима. Они могу дати за земљу и више него он, јер ће је сами радити, па ће отуд имати добити. Он не може дати колико они, јер шта ће онда зарадити?

Видите, како удруживање диже снагу малених, сиромашних. Изједначаје их снагом с богаташима. Управо по оној народној ријечи: Два љешника орачу су војска. Ако је у малених свијести и памети, они не морају пропасти, они треба да се удруже, па постају силни.

Занатлије гњете још већма него ратара снага оних врло богатих у њиховим струкама, дакле фабриканата. У њих је силни новац, машине, радник. Тога свега занатлија нема.

Зато би занатлије морали да се удружују најприје, да дођу лакше до потребног капитала и знања. То двоје једино може им помоћи уз њихове вриједне руке. Срба занатлија има доста. Биће их у будуће све више и више, јер наш народ је тек отпочео давати свој подмладак у занат. Биће их, дакле, за удруживање све више. Стога би морали настојати да оснивају своја српска занатлијска друштва.

Ми смо добили проглас, који потписаше 20 занатлија 15. маја 1910. у Карловцима, приликом посвећења заставе Српског Занатлијског Удружења у Карловцима. У том прогласу они позивају све Србе занатлије Угарске и Хрватске на велику скупштину у Нови Сад, приликом прославе 40-годишњице новосадског Занатлијског Удружења и освећења његове заставе. На тој скупштини или збору, да ће се основати Опћи Српски Занатлијски Савез.

Ми се радујемо, што се крећу и Срби занатлије из дријемежа, што хоће да се окупе у једно српско коло. И вријеме је већ. Сва српска снага треба да се окупи уједно, јер иначе никад од нас јаког народа, никад наде, да ћемо одољети противницима.

Нешто ћемо само примијетити:

Има у нас људи родољуба, људи имућних, који су печени у тим пословима, који раде већ

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

годинама на задругарству код Срба. То су људи око загребачког „Привредника“. Ми мислимо, да занатлије не би требали отпочињати без њихова савјета.

Сретан вам почетак вашег паметног српског посла, Срби занатлије. А.

Из шумског закона.

Шумске штете и задруге.

Код наших политичких области увријежио се један протузаконит обичај код суђења о шумским штетама. Кад који члан задруге почини шумску штету, осуђује се на накнаду задруга цијела, а да се и не пита, је ли штета почињена у корист задруге и је ли се задруга збиља окористила њоме. Не пита се зато ни кућегосподар.

Но то не смије бити. Може члан задруге починити штету само за се: Рецимо да ложи у својој посебној згради, или да себи нешто начини, или да дрво прода и заради тако. Ту се не смије осуђивати задруга на накнаду, кад отуд није имала користи.

У наредби кр. земаљске владе од 14. VIII. 1894. стоји између осталог и ово:

„Надаље треба упутити подручне кр. кот. области, да, кад год воде казнене расправе против чланова кућних задруга због шумског квара, погову к расправи осим починитеља шумског квара и кућегосподара задруге, те треба, у случају доказа да се је кажњивим чином окористила цијела задруга, на накнаду шумске штете осудити кућну задругу.

Докаже ли се пак пригодном расправе, да је окривљеник као члан задруге починио шумски квар само у своју корист, то се има тада он сам на накнаду шумске штете придржати.

Ако ли је кућна задруга потајно раздијелена, те ако је шумски квар обраћен у корист поједине обитељске гране, ваља на накнаду штете осудити дотичну обитељску грану (лозу).“

Ова наредба је и слијепцу јасна, па се опет не врши.

А онда још нешто. Много и много пута деси се ово, што знамо сами из праксе:

На пријавници лугарској стоји, да је штету починио, рецимо, Петар Петровић, кбр. тај и тај. Котарска област осуди Петра Петровића да плати штету и издржи затвор. У осуди се и не спомиње изричито, да се његова задруга осуђује на накнаду штете. Али државне или имовне шумске области истјерују свеједно шумску штету од све задруге. А то не смије бити. Задруга није дужна платити, ако у осуди није наведено поименце, да је задруга та и та дужна накнадити шумску штету. Но задруге плаћају,

јер не знаду кућегосподари закона. Сачувајте стога осуду и добро видите, да ли стоји у њој да је задруга дужна платити отштету или само поједини члан задружни. Ако не стоји, да је дужна платити задруга, а они ипак истјерују накнаду штете од задруге, онда се треба пригужити вишој области. А.

Русија.

Вјера старих Руса.

Стари Руси, као и сви остали Словени, били су многобошци прије него што су примили хришћанску вјеру. Стари Руси клањали су се природи. Чудеса природе и њезине силе они нису знали растумачити, доносила им зло или добро. Стари Словен видио је на примјер небо насумурено, сијевање и блискање муња, чуо грмљавину громава, гледао како муње пале његов дом, или дрво, како из облачина лијева киша, без које ни њему, нити ичему на земљи нема живота. Он није знао растумачити, као што сада тумачи наука, од чега је то сијевање, та грмљавина, ти облаци, киша. Шта је томе узрок. Зато је он морао помислити, да се иза тога крије нека велика моћ, да тиме свиме мора управљати нешто много силнијега од човјека, неки дух, бог, кога он не види и не зна. Он је од те природине силе начинио бога Перуна, бога грома и муње, бога насумуреног, облачног неба, свога најмилијег и најпоштованијег бога.

Стари Словен видио је сунце. Он је знао да без његових зрака такођер не може бити никаква живота. Он је гледао, како под зрацима сунца, свеједно као под зачараним прутим чаробњаким, све буја, напредује. Видио је, како ти исти зраци могу и да спале, сажегу живу природу, биљку сваку, па тиме живот онемогуће и свакој животињи. Он није знао, као ми сад, шта је сунце, колико је, од куд му топлина, шта је земља према сунцу и тако даље. Он је опет дошао до тога, да је то нека тајна сила, неко божанство силно и моћно шаље нама зраке сунчане, крије се иза тога сунца. И тако је постао бог сунца и неба: Дажбог или Сварог.

На такав начин постала су и друга божанства: Стрибог, бог сваког зла и невоље за човјека, Лада и Љељо богови љубави, Весна богиња прољећа, Велес, бог поља и стада и други богови и богиње.

Но није само то. Свака кућа старог Руса имала је свог бога, кога су звали: „домовој“ (кућни бог) и много га поштовали. Тај бог старао се о добру дома цијелог. Како је у кући главно огањ кућни, ватра, огњиште кућно, то је и домовој био као неки бог домаћег огњишта. И зато је стари Рус, кад се селио у други

стан, из старог стана преносио у нови живо угљевље с огњишта, као да с њим сели и бог његова дома, заштитник и чувар његов. Домовој је врло добар, брижан. Он пази и чува не само господара куће и породицу му, него и његову стоку, живад, стаје, житнице. Особито воли кокоши и пијетао му је најмилија жртва, којом га можеш умилостивити, кад се ражљути. Воли да прави шале, особито радо по ноћи мота се по кући и дворишту. Дође, па глади по лицу, милује оне што спавају. Све то чини он од миља а не из неке злобе или пакости. Стари Руси држали су, да је домовој сличан старцу, обраслу по цијелому тијелу, чак и по дланима и табанима густом длаком. Звали су га и „ђеда (деда)“.

Проговорили смо толико о овом кућном богу, јер су га и стари Срби особито поштовали. Траг од тога остао је у нашем „крсном имену“. Кад су стари Срби примили хришћанство, морали су се одрећи свије богова, па и кућног бога. Но они су га тако поштовали и вољели, да га се нису посве одрекли. Мјесто старог бога кућног сваки Србин узео је неког свеца хришћанског за заштитника и чувара свога дома.

И шума је имала свог бога код старих Руса, и ријека и поље. Шумски бог „љешиј“ је бог живе зелене шуме. Зими се негдје сакрије, а с прољећем ето га. Висок је као дрво, а зна бити низак као травка шумска. Длаке му на глави и бради дуге, зелене. Шиљасте је главе, чупав. Воли правити шале и спрдње којекакве. Вјеша се по грању и нише, скаче, смије се, да га чујеш на 40 километара далеко, лупа у шаке, рже као коњ, муче као крава, лаје као пас, мауче као мачка, плаче као дијете, стење, као самртник. Чува сваку птицу и звијерку шумску. Човјека путника зна завести у шумска блата, у густину велику, да сасвим забаса у шуми, и ужива онда, како се јадни човјек збуни, лута, смије се из свега гласа. Претвори се као старац, дође човјеку, запреде с њим разговор и заведе га у непроходну шуму. Добар је човјеку, ако га умилостивиш жртвама. То чине особито пастири и ловци.

„Вођеној“ је бог, дух сваке воде, живи у вртлозима, особито радо код млинова. То је го старац, надувена трбуха и лица, косе и браде дуге, зелене, обучен у свакојаку водену траву. У вировима има он своје дворе, палаче праве од камена, стада коња, говеда, оваца, свиња, утонулих у воду. Ожењен је воденом вилом, утопљеницом дјевојком. По дану је у најдубљем виру, а по ноћи диже се на воду. Воли да дланом пљусне по води, кад је мјесечна ноћ, гдје год се вода заврти, запљусне, то је он.

Рибари га особитоштују, може им шкодити, а и помоћи код риболова.

Исто тако и свако поље има свога духа, бога: „полевика“, равна растом висини жита, а кад се пожање, висини стрњишта.

Тако је код старих Руса на све стране све кипјело и врело од свакојакних, добрих и злих богова и духова.

Бановић Страхиња.

Нетко бјеше Страхинићу бане,
Бјеше бане у маленој Бањској,
У маленој Бањској крај Косова,
Да такога не има сокола.
Једно јутро бане подранио,
Зове слуге и к себи призивље:
„Слуге моје! хитро похитајте,
„Седлајте ми од мегдана ђога,
„Окитите, што љепше можете,
Опашите, што тврђе можете;
„Јер ја, ђецо, мислим путовати,
„Хоћу Бањску оставити града,
„Мислим ђога коња уморити
„И у госте, ђецо одлазити,
„У тазбину у била Крушевца,
„К милу тасту старцу Југ-Богдану,
„Ка шурева девет Југовића;
„Тазбина ме та жељкује моја“.
Господара слуге послушаше,
Те сокола ђога оседлаше,
Опреми се Страхињићу бане,
Уд’ри на се дибу и кадифу,
Поноситу чоху сајалију,
Што од зоре чоха црвенија,
А од сунца чоха руменија;
Окити се један српски соко,
Па посједе ђога од мегдана,
Одмах пође, у тазбину дође,
У тазбину у била Крушевца,
Ђе од скоро царство постануло,
А виђе га старац Југ-Богдане,
И виђе га девет милих шура,
Соколова девет Југовића,
Мила зета једва дочекаше,
У наруче зета загрлише,
Вјерне слуге коња прифатише,
Зета воде на френђију кулу,
Код готове совре засједоше,
Те господску ријеч бесјеђају;
Навалише слуге и слушкиње,
Неко двори, неко вино служи.
Што бијаше ришћанске госпде,
Посједаше, те пијаху вино:
Уврх совре стари Југ-Богдане,
С десне стране уза рамо своје

Сједе зета Страхињића бана,
И ту сједе девет Југовића,
Низа совру остала господа;
Ко л' је млађи двори господаре.
Но бијаше то девет шурњаја,
Но шурњаје дворе упоредо,
Дворе свекра силна Југ-Богдана,
И двораху своје господаре,
А највише зета поносита;
А слуга им једна вино служи,
Служи вино једном купом златном,
Златна купа девет бере литар';
Ја да видиш друге ђаконије,
Ђаконије многе госпоштине!
Како, брате, ће је царевина,
Позадуго бане гостовао,
Позадуго бане зачамао,
Поноси се бане у тазбини.
Госпоштине што је у Крушевцу,
Досадише јутром и вечером
Молећи се силну Југ-Богдану:
„Господару, силан Југ-Богдане!
„Љубимо ти свиленога скута
„И десницу твоју билу руку,
„Ну потруди чудо и господство,
„И поведи мила зета твога,
„Ну доведи Страхињића бана
„У дворе и у куће наше,
„Да ми неку пошту учинимо“.
Сваком Јуже хатар навршује.
Доке тако изредили били,
Дуго било и вријеме прође,
И за дуго бане зачамао;
Но да видиш јада изненада!
Једно јутро, кад угрија сунце,
Мезил стиже и бијела књига
Баш од Бањске од малена града,
Од његове остарјеле мајке,
Бану књига на кољено паде,
Кад разгледа и прочита књигу,
Ал' му књига доста грдно каже,
Књига каже, ће га куне мајка:
„Ђе си сине, Страхињићу бане?
„Зло ти било у Крушевцу вино!
„Зло ти вино, несретна тазбина!
„Виђи књигу нечувених јада!
„Изубаха једна паде сила,
„Турски, сине, од Једрена царе,
„А цар паде у поље Косово,
„А цар паде, доведе везире,
„А везире, несретне већиле.
„Што је земље те облада царе,
„Сву је турску силу подигао,
„У Косово поље искупио,
„Притискао све поље Косово,
„Уватио воде обадвије:
„Покрај Лаба и воде Ситнице,
„Све Косово сила притиснула.

„Кажу, сине, и причају људи:
„Од мрамора до сува јавора,
„Од јавора, сине, до Сазлије,
„До Сазлије на ћемер ђуприје.
„Од ђуприје, сине, до Звечана,
„Од Звечана кажу до Чечана,
„Од Чечана врху до планине
„Турска сила притисла Косово.
„Под број, сине, на тефтере кажу,
„Но у цара сто хиљада војске
„Некаквога царева спахије,
„Што имају по земљи тимаре
„И што једу леба царевога
„И што јашу коње од мегдана,
„Што не носе по много оружа,
„До по једну о појасу сабљу;
„У Турчина, у турскога цара,
„Кажу, сине, другу војску силну
„Огњевите јањичаре Турке,
„Што Једрене држе кућу билу,
„Јањичара, кажу, сто хиљада;
„Кажу, сине и говоре људи
„У Турчина трећу војску силну
„Некакога туку и манцуку,
„А што хуче, а што грдно туче.
„У Турчина војске свакојаке,
„У Турчина једну кажу силу,
„Самовољна Турчин-Влах-Алију,
„Те не слуша цара честитога,
„За везире никад и не мисли,
„За цареву сву осталу војску
„А колико мраве на земљици;
„Таку силу у Турчина кажу;
„Он беза зла, сине, проћи не шће,
„Не шће с царем, сине, на Косово,
„Окренуо друмом лијевијем,
„Те на нашу Бањску ударио,
„Те ти Бањску, сине, ојадио
„И живијем огњем попалио,
„И најдоњи камен растурио,
„Стару мајку твоју ојадио,
„Са коњем јој кости изломио,
„Вјерну твоју љубу заробио,
„Одвео је у поље Косово,
„Љубу твоју љуби под чадором,
„А ја, сине, кукам на гаришту,
„А ти вино пијеш у Крушевцу!
„Зло ти вино напокоње било!“

(Наставиће се.)

Зашто за Васкрс бојимо јаја?

Кад су Јевреји хтели Христа да ухвате, он је бегао. Једаред били су га већ стигли и таман да га ухвате, али их од тога смете неколико жена. Оне су брзо нашарале и обојиле неколико јаја и у крилима изнијеле пред го-ниоце. Док су се они забављали и чудили неви-

њеним јајима, дотле им је Христос већ био измакао. Они су га после тражили цела два дана, и нису га могли наћи све донде, док га издајник Јуда није проказао. Народна вјеровање.

Из народа.

„Свој своме“ у Бега св. Ђурђу. Један ратар из овог села пише нам ово: Драга браћо, радите по оним речима: Свој своме, као што код нас раде ваша браћа у Банату. У селу Сенђурђу код Великог Бечкерека има трговац Чивутин, који је дошао овамо пред 10 година. Кад је дошао, он је отишао на крај села, па је отворио дућанић, и то између Срба. Био је управо сиромаш, ниси могао купити за круну код њега.

Прођу две године, а он се окрљештио, па ти купује боље ствари за дућан. Дође трећа, четврта, он фини трговац, полак села слегло се код њега, продаће ти штогод зажелиш. Осилио се: кад купиш, гони те од врата, па још кад хоћеш да купиш за крајцару, неће ни да даде. Каже: продао сам, иди напоље.

Дође пета и шеста година, он ће кућу да прави, навукао цигљу. Хвали се он, како добро живи, печене гуске једе и шта ти ја знам, као српски Бог живи.

Дакле 1905. био је Клајн српски Бог. А дођите, браћо, сад, да видите. Те године отвори дућан једно српско друштво, у којему је било 50 чланова. Они су куповали у свом дућану, а други Срби почели прелазити к њима. Преплашио се Клајн, па нуди свој дућан у закуп. Они кажу: Добро, али ти мораш да се чистиш из села. Он хоће, али тражи пуно више зато. Задруга не пристаје. Али њему све горе.

1907. побркају се нешто чланови задруге, а Клајн све игра од радости. За мало. Друштво прода свој дућан једном свом члану. Кад се наш Србин прихватио дућана, пође, Богу хвала, још боље посао. Срби се сви прихватише оних речи „Свој своме“, а и многе Швабе пређоше Србину. Клајн остао самац. Од Срба иде к њему једини неки Мита Пиперски, у крилу би држао Чивутина. Али слаба помоћ отуд Клајну. Дућан опустио 1908. и 1909. Нема у њему ништа. Не би имао шта јести, да га не помажу Чивути имућни. Али то све није доста. Није ни лако држати пет душа на свом врату. Српско „Свој своме“ убило га сасвим.

Угледајте се, браћо ратари, на нас ратаре у Банату. Зар нисте видели, како су у велеиздајничкој парници туђинци, који су се као Клајн угнездили међу Србе, сведочили против затворених Срба и целог српског народа. То је захвалност за кору хлеба, коју им пружају Срби. Зар ћемо хранити змије у недрима својима?

М. Б. ратар.

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послали су нам: Стојан Прибићевић, ратар из Главичана 9 К 60 ф.; госпођица А. Омчикус из Бјеловара 9 К 60 ф.; Антоније Срњић, учитељ „велеиздајник“ из Кирина 12 К 84 ф.; Младен Ђирић, прота из Допсина 6 К 40 ф.; Ђока Буцић из Г. Скугрића 12 К 80 ф.; гђица А. Омчикус из Бјеловара опет 12 К 80 ф.; Глишо Трбић, ратар из Будимаца 4 К 28 ф.; Богдан Мамула, биљежник у Гомирју 25 К 60 ф.

Закон о проширењу изборног права примљен је у сабору. Сабор је радио дан-ноћ, само да буде овај закон што прије примљен. Сад ће бан или подбан ићи чим прије, за који дан, у Пешту и Беч, да закон добије краљеву коначну потврду (санкцију).

Раух је био забранио у опћинама уредовање ћирилицом. Нека наша опћинска заступства закључила су сад, да се поново уведе ћирилица у уредовање у опћинама.

Ми се надамо, да ће опћинска заступства свуда у својој првој сједници закључити, да се уведе опет ћирилица. Ако ми сами не тражимо да нам се штује наше писмо, зар ће се неко сам сјетити, да га штује и даде му мјесто, које му спада.

Опћ. заступства у опћинама Плашки и Кореница већ су створила такве закључке. Не дајте, да Плашки и Кореница остану сами.

Петар Петровић, учитељ „велеиздајник“ изабран је у Војнићу за жупанијског скупштинара са великом већином против кандидата франковачког.

Код избора жупанијског скупштинара у Војнићу гласовала су два јадна Србина: Сава Бижић из Бариловића и Никола Михајловић из Перјасице за франковца а против Србина Петра Петровића, учитеља „велеиздајника“.

Износимо им имена пред цио народ српски, да кољено кољену на њих прстом показује као на нове Бранковиће.

Радикална искреност. Радикали непрестано грде самосталце и сву коалицију, што су склопили споразум с баном и његовим пријатељима, да се земља отресе Рауха. Мислио би, они су крвни непријатељи бану и влади. Међутим су у Моровићу сви радикали, што их има, листом гласали за д-ра Светислава Шумановића, који је кандидиран на темељу споразума коалиције с баном.

На језику против, а на дјелу за. Такви су људи радикали.

У Босни су код избора за сабор изабрани свуда српски и муслимански народни кандидати. Хрвати су се поцијепали. Али побједила је код бирања 7 кандидата, које бира народ на

темељу опћег права гласа, народна хрватска странка, јер је добила 5 котарева, док је ненародна странка надбискупа Штадлера добила само два котара.

Срп.-прав. црквена опћина у Рацмечци на граници Барање у Угарској има 102 српске душе, српску школу и у њој 18 дјеце, коју учи Српкиња учитељица. Та шака Срба, људи вриједних и честитих опкољена је морем туђинаца. Црквица св. Димитрија срушила им се пред 5 година и од тога доба у њихову селу није се појала српска литургија.

Срби из Рацмечке управили су позив на српски народ, да им помогне прилозима, не би ли како сазидали црквицу, која ће их јачати у вјери православној и народности српској, да нам не утону у мору туђинштинe.

Свако није врстан много дати, али сви могу по мало дати. Боље је да 100 људи даду по 5 филира, него један двије три круне. И више се скупи тако и лакше дође све, него оног једнога, и уз све то, може се онда рећи, да је сав народ помогао, а не шака људи.

Ко усхтије, нека пошаље новац на ову адресу:

Nikolics Szlavko, szerb plébanós
Bátaszék (Tolna m.)

Муслимани босански непрестано селе из Босне. Ми свраћамо пажњу онима Србима ратарима, који су зарадили новаца у Америци, на то, да би могли сад јефтино купити земље у Босни. Нека се обратe само на „Привредник“ у Загребу. Он ће их упутити, гдје има земље.

Уговор између Русије и Јапана. Писали смо, како се Јапан стара на сваку руку, да се измири с Русијом. Сад можемо јавити, да је дошло и до писменог пријатељског уговора између Русије и Јапана.

И једна и друга гледа да рашири свој углед у Кинеској и на обалама Великог или Тихог Оцеана. Због тога је дошло прије и до рата између њих. Јапан је хтио, да посве отуд истисне Русију. Мислио је да ће му то поћи за руком послије побједи извојеване над Русијом у Манџурији. Али у то се почела Сјеверна Америка (Сједињене Државе Сјевероамеричке) да плете у послове кинеске и да увеличава страшно своју поморску силу.

Јапан види да ће између њега и Сјеверне Америке морати доћи до обрачуна кад тад. Зна да ће самој њој тешко моћи одољети, јер је то најбогатија земља на свијету, а камоли, ако му Русија стане правити неприлика за леђима. Зато се Јапан стао умиљавати око Русије и у овом уговору попустио је у многим, одустао за сад од своје намене, да потисне Русију с Тихог Оцеана. Русији је то опет добро дошло, да одахне и да се спреми за будућност, и уз то

да не мора цијепати своју силу, па да буде јача овдје у Европи, гдје се осилила њемачка царевина и пријети свој Европи, а поготово нама Словенима.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Народно здравље.

Ленарске поуке.

1. Хлеб. Хлеб је најглавнија наша храна. А код сиротиње често је и једина храна.

Наш свет не једе никакво јело без хлеба. Шта више, узме по три залогаја хлеба а један залогај од другог јела. И кад нема довољно хлеба, он не сматра да је добро јео.

Из хлеба се добија највише хране. Хлеб даје више од половине потребних хранљивих састојака, а онај остатак даје остала друга храна.

Од хранљивих састојака највише има у хлебу скроба, а врло мало беланчевине — скоро седам пута мање него скроба.

Масти има највише у ржаном и кукурузном брашну, а у осталим врло незнатна количина.

Према томе, у хлебу нема свих хранљивих састојака и у оној количини, која је нашем телу потребна.

Зато хлеб и не може да послужи као искључива храна.

Ко се само хлебом храни, или уз хлеб узима врло мало друге какве хране, тај, и ако се осећа, да је сит, не храни се добро и не напредује.

Зато, ко хоће, да има праве користи од онога што једе, тај мора да узима не само хлеба већ и осталу храну у довољној количини.

За једног одраслог човека потребно је за доручак четврт килограма, а за ручак и вечеру по пола килограма хлеба.

Разуме се, да се уз хлеб мора узимати у довољној количини и остала храна: (сира 100 грама); сланине (100 грама); 2 прегршти зготовљеног пасуља, грашка са сланином, зејтином или машћу; три јаја и две чаше млека.

Ко би место ове хране узимао купуса, бораније (махуна), зеља и кромпира, тај мора да узима два пут више меса и хлеба него што је узимао са напред наведеном храном.

Ко једе само хлеба и лука, паприке, расола, сирћета, као за време поста, тај и ако узме три пут већу количину хлеба, ипак не узме довољно хране. Јер сва та остала храна, осим хлеба, и ако напуни желудац, не храни, већ, шта више, квари желудац.

И ако је хлеб тако важна наша храна, и ако ни један оброк не пропустимо без хлеба, ипак се на справљање хлеба најмање пази. И све оно што се ради, ради се без користи а на штету здравља.

Хлеб се справља од разне врсте жита: пшенице, кукуруза, ражи, јечма, елде и кромпира. Сем тога, од смесе тих жита: ражи и кукуруза јечма и ражи и др.

Према хранљивим састојцима, које разне врсте жита имају, и хранљивост хлеба је различита.

Тако, најхранљивији је пшеничан хлеб, затим кукурузан, па ржан, јечмен, овсен, хлеб од елде и кромпира.

Смесница — хлеб справљен од пшенице и кукуруза, ражи и кукуруза, по својој хранљивости долази одмах после пшеничног хлеба.

Поред тога, хранљивост хлеба зависи и од начина како је справљен.

Најхранљивији је хлеб, који је справљен од ситно самлевеног и често просејаног брашна — бели хлеб.

Хлеб справљен од крупно самлевеног брашна, од кога се врло мало или нимало не одвајају трице, тако звани — црни хлеб, у пола мање храни него бели хлеб.

Хлеб је црн зато, што у њему има разних уродица, и што нису добро издвојене трице (посије): крупно самлевени остаци од љуске на зрнима.

Од белог хлеба пређе у крв 95 делова. А од црног хлеба пређе у крв само 70 делова.

Према томе потпуно је неосновано мишљење простог света, да је хранљивији црни него бели хлеб.

(Наставиће се).

Различите вијести.

Репатица и земља. 19-ог у јутро прошла је наша земља кроз реп звијезде репатице. Као што смо писали пред дуже времена у овом листу, није се догодило ништа земљи. Реп је у звијезде репатице тако риједак, много рјеђи од зрака, да земља пројури кроз њега, као зрно кроз маглу.

Но многи су очекивали с великим страхом пропаст свијета. Приличан број их се убио од страха. Многи су ноћ између 18-ог и 19-ог

овог мјесеца славили с пијанкама и гозбама, као пред судњи дан. Сад се сви чуде, како су се узалуд страшили.

Много је пута већ земља прошла кроз реп звијезда репатица и проћи ће, а она ће остати нетакнута и кружити кроз васиљену око сунца, идући својим од вијекова сталним путем.

Трошкови великих држава на војску. Донијећемо укратко овде, колико велике државе у Европи имаду војске и колико троше на њу, да видите, шта убија народ највећма у свима државама.

Наша држава има у миру близу 400.000 војника, а троши на њих 500 милиона круна годишње, или на сваку душу у држави 10 К.

Немачка има у миру стајаће војске 600.000 момака, а троши на њу годишње 1 милијарду 657 милиона круна.

Италија има стајаће војске у миру 250.000 а троши на њу годишње 470 мил. круна. Њу много стоје ратни бродови; има их двапут више од наше државе, зато троши на војску скоро као и наша држава, мада је мања много од наше државе.

Русија има у миру војске, заједно с официрима и чиновницима војничким 1 милион и 400 хиљада људи. Троши на војску годишње 1 милијарду 650 милиона круна.

Француска издаје на своју војску годишње 1 милијарду и 167 милиона круна, а има у миру војске 550 хиљада.

Па, у пркос томе, државе непрестано повећавају своје војске и нико не зна, докле ће то ићи тако и како ће то све свршити.

Одговори уредништва.

В. М. у Д. Ако је пут јавни плански, морате допустити, да се прошири. Немојте се парбити.

Ивану у Д. Ми Вам не можемо послати књиге, него је наручите сами. Књига се зове: „Грађански парбени поступак“ и стоји 5 К. Него ћете се слабо помоћи, јер је тај закон неразумљив за човека нешколована. Књигу је штампао књиџар Лав. Хартман у Загребу.

Свет. Н. у Стр. Наручите сами код „Српске Штампарије у Загребу“, да Вам штампа тај натпис. Ми не можемо за своје претплатнике куповати и наручивати шта им треба. Ми дајемо само упуте.

Т. С. у М. Ако сте опорезовали пушку, не смијете је зато носити по вани, ни по свом земљишту. Смијете је само држати у кући. Само ко је платио још и ловну карту, тај смије носити пушку по ловишту своје. § 19. закона о лову вели: Нико не смије ходати с пушком по туђем ловишту, осим по јавним цестама и путовима.

А по §-у 14. цесарског патента од 24. X. 1852 не смије се оружје носити никуда, ни по цестама и јавним путовима, без оружног листа, Само ко има ловну карту може носити пушку без оружног листа. (Владина наредба од 9. XII. 1894.)

Ако земљишна заједница има најмање 400 рали земље у једном комаду, онда по § у 2. слово а) закона о лову свеједно не може сама вршити право лова, него по §-у 13. мора дати ловиште у закуп, а закупнина тече у њену благајну. Ако је њен посјед испод 400 рали, онда потпада под ловиште дотичне управне општине, па општина вуче корист од њега.

§ 10. закона о лову вели, да се без јавне дражбе може продуљити ловни уговор, ако закључи тако опш. заступство. Но кот. област може да не да допуштења свог, ако би се могла добити већа свота на дражби. Ви сте уложили уток па чекајте на ријешење.

Кад се продаје ловиште у закуп на дражби, онда га добива онај у закуп, ко понуди највећу закупнину. Само то мора бити особа непорочна живота и особа која није била правомоћно кажњена ради прекршаја §§-а 11, 14. и 49 закона о лову.

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

— Све три књиге К. 1.60 франко. —

Наручују се упутницом.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство;

задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „**Фонд за сирочад Српског Братства**“. Из тог фонда **снабђева се сирочад одјећом и путним трошком**, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, **да се одмах упишу као редовни чланови** (бар у мало коло) **у ову добротворну задругу.**

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она **све имућније Србе и Српкиње**, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни **добротвори** (приложе бар једампут најмање **К 100**), **подупирачи** (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или **прилагачи** (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа** (Zagreb, Ilica br. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести **мехура** лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. **Гонтол се једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

Биро за оглашивање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаквим збубаним опасачима за килу кад је **лечнички доказано**, да вам моји **чувени потпасачи за килу сигурну помоћ** могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. **Хиљаду захвалница** од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хrome и с конштаком**. За болеснике **све справе**. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106